

مقدمه

یکی از ارکان اساسی تعلیم و تربیت در شرایط کنونی، حفظ نظم و انضباط و رعایت مقررات و ضوابطی است که قبلاً توسط کارشناسان و برنامه ریزان آموزش و پرورش وضع شده اند. بی گمان بدون برقراری نظم، فراهم آوردن محیطی قابل اطمینان برای ایجاد ارتباط و تبادل اطلاعات با فراگیران و همکاران سازمانی امکان پذیر نخواهد بود.

ایجاد نظم و انضباط^(۱) در مدرسه عبارت از فراهم آوردن یک سیستم حاوی قوانین و راهبردهای مناسب برای محیط مساعد و سالم جهت دستیابی به یادگیری در کلاس درس و محیط های آموزشی است. این قوانین ممکن است استانداردهای لازم برای نوع پوشاک، رفتار اجتماعی و اخلاق حرفه ای را فراهم سازند. قوانین و مقررات محدودیت های معقوله هستند که دانش آموزان را از آسیب های اجتماعی حفظ می کنند و یادگیری و تدریس را به بهترین نحو ممکن مقدور می سازند.

بر اساس آن چه که پیترز^(۲) بیان داشته، انضباط معمولاً به پیروی از قوانین تعریف شده است و تنبیه به مثابه ی آن چه که زمان تخطی از قوانین اتفاق می افتد. هارت^(۳) تنبیه^(۴) را وارد کردن سنجیده ی درد و {چیز} ناخوشایند توسط صاحب قدرت بر فرد خاطی به خاطر تخلف تعریف می کند.

---

[1]- Discipline

[2]-Peters

[3]-Hart

[4]-Punishment

افرادی که از پیترز تبعیت می کنند تنبیه را در بهترین حالتش یک ((آزار لازم^(۵))) به حساب می آورند. اگر کودکان قوانین را درک کنند و مجازات های مرتبط با تخطی از آن را نیز بدانند دیگر نیازی به تنبیه نیست؛ اگر چه تنبیه نمی تواند کودکان را در تربیت اخلاقی وارد کند؛ اما می تواند در تقویت عمل اخلاقی مؤثر باشد (وینچ و جینجل^(۶) ، ۱۹۹۹، صص ۳۶۷، ۳۶۹ و ۳۷۰).

در طول تاریخ آموزش و پرورش جهان، استفاده از تنبیه بدنی رایج ترین ابزار حفظ نظم و انضباط در مدارس بود. در حال حاضر تنبیه بدنی در اکثر مدارس کشورهای غربی از جمله تمامی کشورهای اروپایی محو شده است، لیکن هنوز هم متأسفانه در برخی از کشورهای آفریقایی، امریکای مرکزی و جنوبی، و آسیایی امری عادی تلقی می گردد.

برقراری نظم و توجه به مقررات وظیفه ی تک تک اعضای یک مجموعه ی آموزشی است. دانش آموز، نماینده ی کلاس، معلم، مربی، معاون، و... و در نهایت مدیر آموزشگاه هر یک بخش ویژه ای از این پروژه را مدیریت می کنند. بدیهی است که این مسؤولیت ها مانند حلقه های به هم پیوسته ی زنجیری هستند که هرگاه یکی از حلقه ها ناقص باشد تمامی سیستم دستخوش خلل و ناراستی خواهد شد.

نظم و انضباط^(۷) حیطة ی گسترده ای از نظام تعلیم و تربیت است که عوارض و عواقب ناخوشایند آن مشمول همه ی عناصر آن می گردد. به بیان روشن تر، دامنه ی این ویژگی (دیسپلین) مانند چتر و پوسته ای بر تعلیم و تربیت افکنده شده است که تمامی اجزا و داده های آن، از آن متأثر خواهند شد که می توانند موفقیت یا شکست یک مدیر را به تنهایی تضمین نماید.

---

[5] -Necessary Nuisance

[6] - Winch & Gingell

[7] -Discipline

بنابراین، پژوهش فوق در نظر دارد با بررسی دیدگاه‌هایی در زمینه‌ی رعایت نظم و انضباط و احترام گذاشتن به قوانین و مقررات در محیط‌های آموزشی از سوی دانش‌آموزان و کارکنان به بهبود یادگیری دست پیدا کند، به گونه‌ای که نتایج این پژوهش بتواند به یک منبع قابل اعتماد و کاربردی برای مجریان و عوامل تعلیم و تربیت در مدارس بدل گردد.